

שאלה: דירת הבנות שלי בבנין רב-קומות וטורח יש לי בעליית כל המדריגות עד אליהן. האם מותר לי להשתמש במעלית שבת, הפועלת באופן אוטומטי ועוצרת בכל קומה וקומה בין יש בה נוסעים ובין אין בה, או האם עלי לעלות בחדר המדריגות?

תשובה: הרבה הם המחמירים לא להשתמש במעלית שבת. יש הטוענים שיש בזה חילול שבת ממש כי מוסיפים בזרם החשמל כאשר תא הנוסעים כבד יותר. ויש הטוענים שאפילו אם זה היה מותר להלכה, אבל זה פוגם באוירה של שבת. מסתמכים הם על האזהרה לא לעשות "עובדין דחול" (פעולות המצביעות כאילו היום חול).

הרב שלמה זלמן אויערבך זצ"ל היה מגדולי ההוראה בדורו. בספר "שמירת שבת כהלכתה" של הרב יהושע נויורט (במהד' ישנה עמ' שג, ובמהדורה החדשה עמ' שעו) מביא בשמו כי הוא התיר, גם בעליית התא וגם בירידתו. [כי הרב לוי יצחק הלפרין, מ"מכון הטכנולוגי לבעיות בהלכה" מתיר רק בעלייה, ולא בירידה הצורכת יותר חשמל בעצירת התא בין קומה לקומה].

בספרו של הרב שלמה קורן "מאורי אש השלם - קרני אורה" (ח"ב עמ' תשצ"ו-תת"א) מביא מפורש שהרב אויערבך אמר שההיתר הוא אינו רק בדיעבד, אלא דין גמור. הספר נמצא בתוכנה "אוצר החכמה".

גם הרב עובדיה יוסף זצ"ל התיר השימוש במעלית שבת (שו"ת יביע אומר, חלק חמישי, מילואים שבסוף הספר, אות כ"ז ס"ק ד).

מה שטוענים שזה דומה למעשה חול, אני נזכר כי לפני כחמשים שנה שו"ת חלקת יעקב אסר אז על השימוש בשעון שבת להפעיל מזגן אויר או החשמל באמצע השבת, כי ההולכים ברחוב יחשדו את בעל-הדירה ההיא שהפעיל חשמל באופן האסור. אבל כעבור יובל שנים וכמעט לכל שומרי שבת יש כבר שעוני-שבת, אין מה לחשוש.

הרב עובדיה יוסף קובע שאין לחשוש ל"עובדין דחול" אלא בדברים שירגילו למלאכה, וסמך על שו"ת הרמב"ם (סי' סד). ואומר הרב "אין לנו לחדש גזירות ואיסורים מדעתנו". והביא לדברי שו"ת קרן לדוד (סי' צו) שאין לחוש לעובדין דחול אלא במקום שיש לחוש לאיסור תורה [עכ"ל]. אבל איסור חשמל הוא מדרבנן, לפי כמה מהאחרונים, ובכן גם כאן אין לחשוש.

ויש בזה גם עונג שבת. אם האדם שרצונך לבקר דר בקומה גבוהה ועליך לטרוח
כדי להגיע, כבוד שבת דורש ממך שתקל, כיון שיש פוסקים מובהקים המתירים
זאת.